

*Лілія Шульгіна,
здобувач третього рівня вищої освіти,
спеціальності 321 Соціальна робота,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

*науковий керівник : Зоряна Удич,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ДО СТВОРЕННЯ ДОСТУПНОГО СЕРЕДОВИЩА В СИСТЕМІ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Постановка проблеми. В умовах сьогодення українському суспільству важливо створити доступне середовище в умовах об'єднаної територіальної громади з метою уникнення та попередження конфліктів, формування культури спілкування та інклюзивної толерантності у майбутніх фахівців. У цьому контексті необхідна спеціальна підготовка соціальних працівників для створення доступного середовища в умовах ОТГ. Володіння сучасними інструментами та відповідними професійними навичками для налагодження ефективної роботи в ОТГ є необхідною вимогою для соціальних працівників, які планують працювати в таких громадах.

Виклад основного матеріалу. Структура професійних умінь майбутніх соціальних працівників визначається не тільки базовими професійними знаннями та вміннями, а й ціннісними орієнтаціями, мотивами праці, самооцінкою та середовищем, поведженням з людьми, загальною культурою, що у сукупності розкриває їх потенціал до створення доступного середовища в системі ОТГ.

Розвиток професійних навичок соціальних працівників складається з поетапного процесу, який здійснюють безпосередньо майбутні соціальні працівники як здобувачі вищої освіти, а потім просувається в індивідуально-орієнтованій манері до вершини професіоналізму,

досягнутої такими здобувачами як соціальними працівниками у перспективі.

Проблема оптимізації підготовки фахівців у сфері соціальної роботи для підвищення ефективності та результативності є надзвичайно актуальною, складною та багатоплановою задачею, що потребує комплексного підходу із залученням фахівців різних галузей науки та освіти. Інакше кажучи, сфера її діяльності включає складні та різноманітні соціальні проблеми, вирішення яких потребує глибоких знань суміжних галузей, які складають основу відповідної соціальної діяльності у ході співпраці з різними групами населення [1, с. 224].

Акцентуючи увагу на особливостях професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, доцільно звернути увагу на досвід такої проблематики. Досвід підготовки соціальних працівників в Україні становить лише 30 років. Аналізуючи деталі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників в Україні, неможливо не врахувати значний методичний і практичний досвід, накопичений з цього приводу в багатьох країнах світу.

Так, підготовка соціальних працівників у Німеччині значною мірою визначається професійними сферами діяльності, які включають сфери освіти, соціальної допомоги, сім'ї, реабілітації та неурядових організацій. Як і в інших країнах Європи, поява професії соціального працівника пов'язана з появою перших соціально-педагогічних шкіл у ХХ столітті. Основні досягнення німецької системи освіти соціального працівника І. Гриник класифікував так:

- 1) різноманітність освітніх програм і напрямів індивідуалізації професійної підготовки фахівців соціальної сфери;
- 2) широкий спектр спеціалізацій з урахуванням усіх існуючих соціальних проблем у німецькому суспільстві, які потребують втручання соціальних працівників;
- 3) інтеграція теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти [2, с. 69].

Система професійної підготовки соціальних працівників у Польщі викликає великий інтерес для дослідників країни. Внаслідок духовної схожості та соціокультурної близькості наших народів С. Когут, досліджуючи зміст професійної підготовки фахівців соціальної сфери в Польщі, відзначив багато особливостей цієї спеціалізації, пов'язаних з

Україною. Наприклад: соціальний працівник у сфері будівництва кар'єри та продовження освіти, соціальний педагог дошкільної освіти й інші [3].

Досвід підготовки соціальних працівників у Великій Британії демонструє паралелі з іншими тенденціями у структуруванні змісту освіти на різних рівнях у країнах ЄС. У Великій Британії соціальних працівників готують в закладах вищої освіти. Однак, доцільно відзначити те, що істотною відмінністю можна вважати вимогу до вступників на бакалаврат за наявності практики соціальної роботи або соціально-педагогічної діяльності (наприклад, догляд за хворими чи особами з обмеженими можливостями, волонтерська робота).

Дослідження О. Бартоша показують, що у Великій Британії існує висока потреба в тому, щоб соціальні працівники мали бажання виконувати функції, пов'язані зі створенням доступного середовища., зокрема:

- 1) оцінювати стан клієнта і характер проблеми, що вимагає втручання соціального працівника;
- 2) проводити відповідні методи діагностики характеру соціальних проблем сімей, окремих осіб та соціальних груп;
- 3) надавати необхідну консультативну підтримку та своєчасне інформування клієнтів
- 4) знайомити клієнта з іншими фахівцями та громадськими організаціями;
- 5) забезпечувати участь у міждисциплінарних клубних заходах, пов'язаних з вирішенням соціальних проблем клієнтів тощо [4, с. 13].

Висновки. Незважаючи на спільні риси певних загальноєвропейських тенденцій в освіті соціальної роботи, кожна європейська країна бере до уваги свій унікальний досвід у цій освіті та власні особливості професій соціальної роботи, щоб визначити пріоритетні соціальні проблеми суспільства.

Список використаних джерел:

1. Щудло С. А. Вторинна зайнятість як механізм трудової адаптації молоді. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: зб. наук. пр. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Харків, 2005. С. 226–229.

2. Гриник І. Розвиток системи професійної підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників у Німеччині. *Людинознавчі студії. Педагогіка*. 2015. № 29 (2). С. 66–74.

3. Когут С. Я. Змістові аспекти підготовки фахівця зі спеціальності «Андрагогіка» (з досвіду Польщі). *Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки*. 2014. № 30 (283). С. 48–54.

4. Бартош О. П. До проблеми професійної підготовки соціальних працівників у Великій Британії. *Вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2014. № 28. С. 13–18.